Európsky parlament
2019-2024

PRIJATÉ TEXTY

P9_TA(2023)0455

Voľby do Európskeho parlamentu v roku 2024

Uznesenie Európskeho parlamentu z 12. decembra 2023 o voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2024 (2023/2016(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“), a najmä na jej články 10, 14 a 17 ods. 7,

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), a najmä na jej články 20 a 22,

– so zreteľom na smernicu Rady 93/109/ES zo 6. decembra 1993, ktorou sa stanovujú podrobnosti uplatňovania volebného práva a práva byť volený do Európskeho parlamentu pre občanov Únie s bydliskom v členskom štáte, ktorého nie sú štátnymi príslušníkmi[1],

– so zreteľom na správu Výboru pre ústavné veci z 28. apríla 2011 o návrhu na zmenu Aktu z 20. septembra 1976 o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu,

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 4. júla 2013 o zlepšení praktických opatrení týkajúcich sa konania volieb do Európskeho parlamentu v roku 2014[2],

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/673 z 3. mája 2018, ktorým sa mení nariadenie (EÚ, Euratom) č. 1141/2014 o štatúte a financovaní európskych politických strán a európskych politických nadácií[3],

– so zreteľom na rozhodnutie Rady (EÚ, Euratom) 2018/994 z 13. júla 2018, ktorým sa mení Akt o priamych a všeobecných voľbách

---

1 Ú. v. ES L 329, 30.12.1993, s. 34.
2 Ú. v. EÚ C 75, 26.2.2016, s. 109.
3 Ú. v. EÚ L 114 I, 4.5.2018, s. 1.

poslancov Európskeho parlamentu pripojený k rozhodnutiu Rady 76/787/ESUO, EHS, Euratom z 20. septembra 1976[1],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 26. novembra 2020 o hodnotení európskych volieb[2],

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 3. decembra 2020 o akčnom pláne pre európsku demokraciu (COM(2020)0790),

– so zreteľom na svoju pozíciu z 3. mája 2022 k návrhu nariadenia Rady o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu, ktorým sa zrušuje rozhodnutie Rady (76/787/ESUO, EHS, Euratom) a Akt o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu pripojený k tomuto rozhodnutiu[3],

– so zreteľom na pozmeňujúce návrhy prijaté Európskym parlamentom 15. septembra 2022 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o štatúte a financovaní európskych politických strán a európskych politických nadácií[4],

– so zreteľom na pozmeňujúce návrhy prijaté Európskym parlamentom 2. februára 2023 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o transparentnosti a cielení politickej reklamy[5],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. septembra 2023 o parlamentarizme, európskom občianstve a demokracii[6],

– so zreteľom na rozhodnutie Európskej rady (EÚ) 2023/2061 z 22. septembra 2023, ktorým sa stanovuje zloženie Európskeho parlamentu[7],

– so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre ústavné veci (A9-0332/2023),

A. keďže pri európskych voľbách v roku 2019 bola zaznamenaná najvyššia účasť vo voľbách do Európskeho parlamentu za posledných 20 rokov, a to 50,66 % voličov (teda nárast o osem percentuálnych bodov od roku 2014), čo je pozitívny znak toho, že európski občania sa čoraz viac zaujímajú o vývoj na úrovni EÚ a sú si vedomí toho, že právne predpisy EÚ majú vplyv na ich každodenný život; keďže 19 členských štátov oznámilo rastúcu národnú účasť, pričom výrazný nárast v porovnaní s rokom 2014 bol zaznamenaný v Poľsku,

---

1 Ú. v. EÚ L 178, 16.7.2018, s. 1.
2 Ú. v. EÚ C 425, 20.10.2021, s. 98.
3 Ú. v. EÚ C 465, 6.12.2022, s. 171.
4 Ú. v. EÚ C 125, 5.4.2023, s. 485.
5 Ú. v. EÚ C 267, 28.7.2023, s. 36.
6 Prijaté texty, P9_TA(2023)0330.
7 Ú. v. EÚ L 238, 27.9.2023, s. 114.

Rumunsku, Španielsku, Rakúsku, Maďarsku, Nemecku, na Slovensku a v Česku;

B. keďže rozhodnutie Rady z roku 2018, ktorým sa mení Akt o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu, obsahovalo niekoľko zlepšení, ako je doplnenie log európskych politických strán na hlasovacie lístky na voľby do Európskeho parlamentu; keďže ho však ešte musia ratifikovať všetky členské štáty; keďže navrhovaný európsky volebný zákon, ktorý prijal Európsky parlament 3. mája 2022, ktorý obsahuje významné vylepšenia, umožnil by odstrániť súčasnú roztrieštenosť spôsobenú 27 rôznymi volebnými systémami a zmodernizovať a zjednotiť volebné pravidlá v rámci EÚ;

C. keďže jeden systém hlavných kandidátov by podporil európsku verejnú diskusiu a posilnil postavenie európskych politických strán;

D. keďže európske voľby v roku 2019 neviedli k výberu predsedu Komisie prostredníctvom systému hlavných kandidátov; keďže to, že sa neuskutočnila reforma európskeho volebného zákona, bolo ďalšou prekážkou úspešného zrealizovania postupu založeného na hlavných kandidátoch; keďže toto neuplatnenie systému hlavných kandidátov viedlo k tomu, že mnohí voliči boli sklamaní a ich dôvera v proces poklesla; keďže takémuto sklamaniu treba v európskych voľbách v roku 2024 predísť; keďže voľba predsedu Komisie závisí od získania podpory väčšiny poslancov Európskeho parlamentu;

E. keďže účinné vykonávanie systému hlavných kandidátov si vyžaduje, aby Európsky parlament mohol pred predložením návrhu Európskej rady navrhnúť spoločného kandidáta na predsedu Komisie;

F. keďže viaceré členské štáty stále nevyriešili vhodným spôsobom pretrvávajúce prekážky a nezaviedli primerané opatrenia, aby uľahčili hlasovanie občanom so zdravotným postihnutím, čím bránia zmysluplnej účasti a zastúpeniu týchto občanov v demokratických procesoch;

G. keďže úplné uplatňovanie volebných práv migrujúcich občanov vo voľbách do Európskeho parlamentu, ktoré im prislúchajú podľa zmlúv, stále sťažujú neodôvodnené prekážky brániace demokratickej účasti, ako je napríklad nedostatočná informovanosť o platných podmienkach a pravidlách; keďže Komisia predložila legislatívny návrh, ktorý sa zaoberá niektorými z týchto problémov;

H. keďže politické kampane pred európskymi voľbami vedené v členských štátoch sú príliš často nedostatočne „európske“ a namiesto toho v nich dominujú politické debaty na rýdzo národné, regionálne a lokálne témy; keďže politické strany a kandidáti sú zodpovední za primerané informovanie občanov o politických výzvach na úrovni EÚ;

Posilnenie európskej demokracie vo voľbách v roku 2024

1. víta vyššiu účasť v európskych voľbách v roku 2019 a usiluje sa o ďalšie zvýšenie účasti v európskych voľbách v roku 2024; zdôrazňuje, nakoľko je dôležitá vyššia účasť vo voľbách; konštatuje, že je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie, aby sa zvýšila účasť migrujúcich občanov; vyjadruje poľutovanie nad nedostatočným pokrokom Rady pri prijímaní nového európskeho volebného zákona, ktorý prijal Európsky parlament 3. mája 2022; žiada Radu o jeho urýchlené schválenie; očakáva, že Rada dosiahne kompromis a schváli celý návrh Európskeho parlamentu;

2. zdôrazňuje dôležitú úlohu európskych politických strán a všetkých zúčastnených zložiek spoločnosti pri prispievaní do diskusie o otázkach európskej verejnej politiky a pri formovaní európskeho politického povedomia; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že obmedzenia v súčasných únijných a vnútroštátnych regulačných rámcoch bránia európskym politickým stranám v plnej účasti na európskych volebných kampaniach; nabáda európske politické strany, aby organizovali vlastné európske predvolebné kampane; vyzýva vnútroštátne a európske politické strany, ako aj prípadne členské štáty, aby:

   – zorganizovali predvolebnú kampaň k európskym voľbám v súlade s hodnotami Únie,

   – dodržiavali demokratické normy a pravidlá vnútrostraníckej demokracie s cieľom zabezpečiť najmä, aby sa nominácie kandidátov uskutočňovali demokratickým spôsobom, a to aj pokiaľ ide o hlavných kandidátov na predsedu Európskej komisie,

   – svoje volebné programy vypracovali v dostatočnom predstihu pred voľbami,

   – zabezpečili väčšie zviditeľnenie európskych politických strán vo verejných diskusiách a mediálnych kampaniach vrátane ich názvov a loga,

   – vo verejných oznámeniach dôsledne označovali svojich európskych partnerov,

   – podporili zviditeľnenie názvov a/alebo loga európskych politických strán na hlasovacích lístkoch a propagačných materiáloch v rámci kampane,

   – zvyšovali informovanosť o nových navrhnutých pravidlách pre európske politické strany a európske politické nadácie už pred tým, ako formálne nadobudnú účinnosť,

   – sa dohodli, ako sa bude postupovať po voľbách, a to aj pokiaľ ide o rokovania o predsedoch inštitúcií Únie;

3. podporuje akčný plán európskej kampane (E-CAP), ktorý vypracoval Úrad pre politické strany a politické nadácie (APPF), najmä v súvislosti so zviditeľnením hlavných kandidátov a európskych politických strán; zdôrazňuje význam práce APPF pri informovaní občanov;

4. vyjadruje poľutovanie nad tým, že pri európskych voľbách v roku 2019 sa neuplatnil systém hlavných kandidátov na voľbu predsedu Európskej komisie; vyjadruje poľutovanie aj nad nedostatočným pokrokom v tejto otázke od roku 2019 zo strany Európskej rady a Európskej komisie, ktoré sa zaviazali zlepšiť stav európskej demokracie; domnieva sa, že je potrebné jasné a dôveryhodné prepojenie medzi rozhodnutím voličov a voľbou predsedu Komisie; vyzýva európske politické strany, národné politické strany a národné vlády, aby spolupracovali na zabezpečení tohto výsledku v nasledujúcich voľbách; poukazuje na to, že voľba predsedu Komisie závisí od zaistenia podpory väčšiny poslancov Európskeho parlamentu, aby sa v plnej miere zohľadnili výsledky volieb tak, ako je stanovené v Lisabonskej zmluve;

5. vyzýva Európsku radu, aby európskym občanom poskytla istotu, pokiaľ ide o systém hlavných kandidátov, a aby zabránila uzatváraniu dohôd za zatvorenými dverami; naliehavo vyzýva Európsku radu, aby začala na tento účel konzultácie v dostatočnom predstihu s cieľom uplatniť zásadu hlavných kandidátov na základe výsledkov volieb do Európskeho parlamentu;

6. očakáva, že všetky európske politické strany nominujú svojich kandidátov na funkciu predsedu Komisie včas, teda najneskôr 12 týždňov pred dňom volieb;

7. vyzýva na uzavretie medziinštitucionálnej dohody medzi Európskym parlamentom a Európskou radou o systéme vedúcich kandidátov v rámci článku 17 ods. 7 Zmluvy o EÚ; žiada predsedníčku Európskeho parlamentu, aby bezodkladne začala prípravné práce vedúce k uzavretiu takejto dohody; domnieva sa, že hlavní kandidáti a predsedovia európskych politických strán a ich príslušných parlamentných skupín by mali hneď po európskych voľbách v roku 2024 začať rokovania, aby sa v mene Európskeho parlamentu dohodli na spoločnom kandidátovi na predsedu Komisie ešte predtým, ako Európska rada predloží svoj návrh;

8. domnieva sa, že hlavný kandidát európskej politickej strany, ktorá získa najväčší podiel kresiel vo voľbách do Európskeho parlamentu, musí najskôr viesť rokovania s cieľom určiť spoločného kandidáta, ktorého podporila najväčšia väčšina, a v prípade potreby následne ďalších hlavných kandidátov úmerne k počtu kresiel, ktoré získajú ich príslušné európske politické strany; navrhuje, aby predseda Európskeho parlamentu bol v prípade potreby k dispozícii a riadil tento proces;

9. zdôrazňuje, že bude výsadou predsedu Európskeho parlamentu oznámiť Európskej rade meno spoločného kandidáta Európskeho parlamentu na post predsedu Európskej komisie;

10. odporúča, aby predseda Európskej rady uskutočnil pred predložením návrhu Európskej rady Európskemu parlamentu konzultácie s predsedom Európskeho parlamentu, s hlavnými kandidátmi a predsedami európskych politických strán a ich príslušných parlamentných skupín v prípade, že sa neurčí spoločný kandidát Európskeho parlamentu na funkciu predsedu Komisie;

11. v tejto súvislosti sa domnieva, že Európska rada by mala so svojím návrhom kandidáta na predsedu Európskej komisie počkať, kým Európsky parlament nepredstaví spoločného kandidáta v súlade s príslušnými konzultáciami uvedenými v článku 17 ods. 7 Zmluvy o EÚ a so zásadou lojálnej spolupráce;

12. pripomína výsadu Európskeho parlamentu zvoliť si vlastného predsedu;

13. očakáva, že európske politické strany a ich parlamentné skupiny prijmú „dohodu na legislatívne obdobie“ 2024 – 2029 ako spôsob zabezpečenia väčšiny v Európskom parlamente pred vymenovaním Komisie, a teda ako základ jej pracovného programu a ako záruku voči európskym voličom, že po voľbách bude nasledovať koherentná činnosť; každý kandidát na člena Európskej komisie musí podpísať túto „dohodu na legislatívne obdobie“, aby získal väčšinovú podporu Európskeho parlamentu; konštatuje, že široká politická podpora má zásadný význam pre vykonávanie takejto dohody;

14. je presvedčený, že stanovenie jedného spoločného dňa európskych volieb by viedlo k súdržnejším celoeurópskym voľbám;

15. pripomína zodpovednosť za politický dohľad, ktorú Európskemu parlamentu udeľujú zmluvy; zdôrazňuje, že zodpovednosť Komisie voči Európskemu parlamentu predstavuje dôležitú zásadu vnútornej demokratickej kontroly; pripomína, že vypočutia dezignovaných komisárov a kolégia komisárov sú rozhodujúcim krokom k ďalšej demokratizácii rozhodovacieho procesu EÚ a majú čoraz väčší význam ako spôsob, ktorý Európskemu parlamentu umožňuje plniť väčšiu úlohu pri stanovovaní programu na úrovni EÚ;

Účasť občanov a právo voliť

16. považuje za nevyhnutné zaručiť, aby všetci občania Únie, ktorí majú právo voliť a byť volení, vrátane migrujúcich občanov Únie, občanov so zdravotným postihnutím a občanov bez domova, mohli uplatňovať toto právo;

17. vyzýva členské štáty, aby zaručili prístupnosť volieb zavedením opatrení zameraných na zabezpečenie prístupu k informáciám a prístupných spôsobov hlasovania, napríklad použitím asistenčných technológií, formátov a techník, ako sú Braillovo písmo, QR kódy, veľké písmo, zvukové informácie a hmatové ukazovatele, ľahko čitateľné informácie a komunikácia v posunkovom jazyku; domnieva sa, že kampane na zvyšovanie povedomia verejnosti sú kľúčom k zvýšeniu účasti, a vyzýva členské štáty, aby v tomto smere vyvinuli všetko úsilie a zapojili aj organizácie občianskej spoločnosti;

18. domnieva sa, že prístup k informáciám o volebnej kampani je nevyhnutnou podmienkou zvýšenia účasti občanov vo voľbách; vyzýva členské štáty, aby svoje vnútroštátne médiá nabádali k informovaniu o voľbách tak, aby európski občania mohli uplatniť svoje právo voliť a vnímať európsky rozmer podľa svojho výberu, a to aj vo vidieckych oblastiach;

19. domnieva sa, že inštitucionálna informačná kampaň Európskeho parlamentu v spolupráci s organizáciami občianskej spoločnosti prispieva k diskusii o otázkach európskej verejnej politiky a k formovaniu európskeho politického povedomia o parlamentnej demokracii a podporuje volebnú kampaň, ktorú vedú všetky európske politické strany; víta koordinované úsilie, ktoré v tejto súvislosti vyvinuli všetky inštitúcie EÚ;

20. opakuje svoju výzvu členským štátom, aby všetkým občanom Únie žijúcim alebo pracujúcim v tretích krajinách zabezpečili právo hlasovať vo voľbách do Európskeho parlamentu; vyzýva členské štáty, aby spolupracovali s Európskym parlamentom a Európskou službou pre vonkajšiu činnosť s cieľom informovať občanov Únie v tretích krajinách o voľbách do Európskeho parlamentu a uľahčiť ich účasť v týchto voľbách; vyzýva vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby nabádal ministrov zahraničných vecí členských štátov, aby si vymieňali najlepšie postupy v oblasti informačných kampaní a uľahčili mechanizmy hlasovania zo zahraničia, a to aj zriadením prístupných volebných miestností mimo EÚ a využívaním hlasovania poštou alebo iných foriem hlasovania na diaľku;

21. vyjadruje poľutovanie nad tým, že nedostatočný pokrok v Rade, pokiaľ ide o návrh Komisie týkajúci sa smernice Rady, ktorou sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania práva voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu pre migrujúcich občanov Únie, zabráni tomu, aby nové úpravy, ktoré predložili Komisia a Európsky parlament, nadobudli účinnosť včas pred voľbami v roku 2024;

22. nabáda na zavedenie voľby poštou s cieľom zabezpečiť, aby občanom Únie nebránilo vo výkone ich práva voliť to, že nemôžu ísť do volebných miestností v deň volieb; zároveň podporuje zavedenie

doplnkových nástrojov na uľahčenie hlasovania, ako je hlasovanie vopred a hlasovanie v zastúpení, elektronické či online hlasovanie;

23. považuje rodovú rovnosť za prvok, ktorý je kľúčový z hľadiska zlepšenia zastúpenia vo voľbách; víta pokrok, ktorý sa po voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2019 dosiahol smerom k rodovo vyváženému Európskemu parlamentu, no zdôrazňuje, že stále existujú rozdiely medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o úroveň zastúpenia žien; v tejto súvislosti nabáda na vykonávanie ustanovení o novom európskom volebnom zákone, ktoré Európsky parlament prijal 3. mája 2022;

24. domnieva sa, že členské štáty by mali zvážiť zosúladenie a zníženie veku oprávňujúceho na účasť vo voľbách a minimálneho veku na kandidatúru, ako sa uvádza v návrhu volebného zákona a v záveroch Konferencie o budúcnosti Európy;

Inštitucionálna odolnosť

25. domnieva sa, že dezinformácie a zahraničné zasahovanie predstavujú vážny útok na integritu volebného procesu a európsku demokraciu; zdôrazňuje, že digitálne platformy zohrávajú zásadnú úlohu v boji proti dezinformáciám;

26. uznáva úsilie inštitúcií EÚ v boji proti dezinformáciám a zahraničnému zasahovaniu, ako je Kódex postupov proti šíreniu dezinformácií z roku 2022 a systém včasného varovania; zdôrazňuje však potrebu spoľahlivejších záruk a opatrení proti dezinformáciám a vnútornému a vonkajšiemu zasahovaniu do volebného procesu; zaväzuje sa zintenzívniť svoje úsilie v boji proti pokusom o zahraničné zasahovanie do záležitostí Európskeho parlamentu;

27. poukazuje na prebiehajúce medziinštitucionálne rokovania o návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskych politických stranách a nadáciách; vyzýva Komisiu a Radu, aby pokračovali v medziinštitucionálnych rokovaniach v duchu lojálnej spolupráce; víta dohodu, ktorú dosiahli spoluzákonodarcovia o nariadení Európskeho parlamentu a Rady o transparentnosti a cielení politickej reklamy; víta vykonateľnosť niektorých jeho ustanovení ešte pred voľbami v roku 2024, napríklad ustanovení o nediskriminácii; vyzýva členské štáty, aby ostatné ustanovenia nariadenia plne vykonali po nadobudnutí jeho účinnosti;

28. pripomína, že Európsky parlament prijal uznesenie a v súčasnosti pracuje na návrhoch na zmenu zmlúv, okrem iného s cieľom zvýšiť demokratickú legitimitu EÚ a umožniť náležité opatrenia v nadväznosti na návrhy prijaté Konferenciou o budúcnosti Európy; konštatuje, že voľby v roku 2024 predstavujú jedinečnú príležitosť na spustenie celoúnijnej diskusie o reforme Únie na základe návrhov na reformu zmlúv, ktoré predložil Európsky parlament; vyzýva Európsku radu, aby čo najskôr prijala pozíciu k zvolaniu konventu po tom, ako

Európsky parlament prijme svoje návrhy; v tejto súvislosti opakuje, že podporuje reformu zmlúv;

29. požaduje reformu zmlúv a naliehavo vyzýva Radu, a napokon aj Európsku radu, aby konala vo veci svojho návrhu na uplatnenie článku 48 Zmluvy o EÚ;

30. zdôrazňuje, že je potrebné posilniť dôveru voličov vo volebné procesy zabezpečím toho, aby všetky voľby boli slobodné a spravodlivé; v tejto súvislosti konštatuje, že OBSE od 6. do 9. novembra 2023 uskutočnila v štyroch členských štátoch misiu zameranú na posúdenie potrieb s cieľom preskúmať prípravu misie, ktorá bude pozorovať voľby do Európskeho parlamentu; navrhuje predsedníctvu Rady, aby nabádalo členské štáty, aby OBSE listom pozvali na pozorovanie volieb do Európskeho parlamentu a aby túto možnosť v plnej miere využili;

31. žiada Výbor pre ústavné veci, aby preskúmal, či by sa niektoré ustanovenia a odporúčania tohto uznesenia mohli začleniť do rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu;

°

° °

32. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.